

Zeitschrift: Igl Ischi : organ della Romania (Societat de Students Romontschs)
Herausgeber: Romania (Societat de Students Romontschs)
Band: 49 (1963)

Vorwort: Igl Ischi 1963
Autor: Maissen, Alfons

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 02.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

IGL ISCHI 1963

Professor dr. Guglielm Gadola, anteriur redactur digl Ischi, ei spartius da nus anetgamein ils 12 de fenadur 1961. El steva enamiez las lavurs per sia davosa annada de quest impurtont organ della Romania. Igl ei buca stau concediu ad el de surdar aunc en veta la staffetta redaczionala ad ina nova equipa de lavur. Quei fatg ha mess en perfetg la Romania zun fetg. La perdita d'in redactur cun tonta experienza e forza de lavur vegn aunc a better umbrivas vinavon.

De nies saver era prof. Gadola promts de surdar la redacziun digl Ischi a gliend nova gia 1957, pia 4 onns avon sia mort. Las raschuns pon esser stadas de natira complexa. Ina certa stauncladad veva surpriu el. Revegnius a nova forza, e sia aveina litteraria puspei serecuvrada admirablamein, ha el turnau a scriver cun tschaffen e vigur, schenghegiond agl Ischi ed a siu lectur ina nova retscha de lavurs scientificas, historiettas e novellas. Cugl Ischi 1962 leva prof. Gadola renunziar definitivamein alla redacziun. Igl ei perquei capeivel che ils collaboraturs che havevan susteniu el onns alla liunga, eran da 1957 enneu buca pli vegni incitai ed animai da num a nova lavur. Cun la gliesta de collaboraturs ch'el veva l'intenziun de publicar egl Ischi 1957, lev'el exprimer sia gronda engrazieivladad envers ses fideivels gidonters avon che bandunar la redacziun. Igl ei capeivel che ils arcuns che duevan era suenter 1957 alimentar ils Ischis eran sesvidai avon temps pli e pli. —

L'incumbensa dil niev redactur ei consequentamein stada zun greva en in temps de preschas ed embrugls. Ei ha tuccau d'anflar danovamein il necessari diember de collaboraturs. Redeger igl Ischi ha num Vus! De quei han tuts ils redacturs stuiu far per senn, laschond resunar ina gada u l'autra lur canzun lamentonta. Ils retards dils auturs ein beinduras considerabels, lur contribuziuns surdadas ein savens redegidas en fuorma buca definitiva e strusch promptas per la stampa. Las stamparias ein oz surcargadas cun lavur e buca adina speditivas avunda. Mo era il redactur vegn tscheu e leu surprius da retenienschas fictivas u realas, volva e revolva las differentas lavurs sco sch'ei settractass

de prezius marenghins, dals quals ins sesparta mo vessamein. Han els la vera peisa? — ein els forsa sfalsificai? — ein els culai egl avers e revers senza macla e menda? — ein els pulpi e rondunds avunda per ruclar cun bien tun viado en nossas valladas e casadas romontschas? —

Nus bandunein uonn definitivamein il capetel dils retards e retardaments. Ils arcuns s'empleinan puspei. Als fidai gidonters engraziein nus per lur attaschadad, per lur agid en temps critic. L'existenza digl Ischi ei francada, indiscutabla! Quel digl onn 1962 ei staus exaurius e sparius en in gienà. Il diember de 1200 exemplars ha buca giu tunschiu per tuts ils interessents. Per ina vendita cumadeivla e regulada fuss denton de gronda impurtonza in complet register dils commembers della Romania.

Era sut la nova redacziun deigi igl ISCHI restar en principi quei ch'el era e quei ch'el ha ded esser. Vias extraordinarias ein buca previdas, anzi previu de tonscher il maun anavos als predecessurs, conservond la tempru scientifica populara, senza snegar al lectur in ton belletristica genuina e savurusa. Secapescha che mintga redactur resalva ils dretgs per certas modificaziuns per igl avegnir. —

Igl Ischi 1964 vegn a comparer l'emprema mesadad de 1965. Igl ei il 50avel numer edius dalla Romania dapi igl onn 1897. Cun igl Ischi 1965 cartein nus de puspei esser serabitschai en retscha ed en harmonia cun las annadas! —

*

Igl ISCHI 1963 cuntegn pliras impurtontas lavurs, oravontut il vast studi historic: NICOLO RUSCA E SIU TEMPS, da prof. Giuseppe Lombri ser, edius da a. conrectur della scola cantonala, dr. Martin Soliva. Las introducziuns premessas ed igl epilog dattan detagliau sclariment sur igl origin ed igl andament de questa lavur.

Las duas novellas da cuss. naz. dr. Donat Cadruvi embellleschan il cudisch, introducend la part belletristica. Las duas lavurs: DUS FRARS MENARDI e LA DAVOSA UNFRENDA, sedistinguan per lur fuorma concisa, entras in stil original che laguota negins compromiss. Igl ei de sperar che quei scribent renconuschiu arvi beinduras puspei las squalmas per l'aua frestgentonta e sgarguglionta della poesia.

Igl Ischi ha gia dall'entschatta enneu promoviu problems che pertuccan il mund lontan en descripziun, lungatg e cultura. En quei senn ei la contribuziun: *DIARI D'IN VIADI*, da *L e l j a M a i s s e n*, d'interpretar.

Ils treis giuvens poets che sepresentan per l'emprema gada al lectur digl Ischi, beneventein nus cun plascher tut special. Schegie mumentai ed ustgai dal suffel modern, restan tuts treis en fuorma sco era de cuntegn sempels, clars ed entelgeivels. Ch'els incaminan vias pli u meins novas ei de beneventar, ei expressiun de lur sinceradad. Nuotatonmeins restan tscheu e leu ils fastitgs de sbargats tradizionalis nudai viaden ella cultira poetica. — Avon che giudicar lur lavurs en in senn u l'auter, eis ei recumandavel e dueivel de repassar las poesias repetidamein cun atenziun e cun cor aviert. Bellezias sco era munconzettas poeticas serevelan buca en in dai. La poesia ei e duei restar l'abstracziun d'impressiuns e d'eveniments. Ils plaid astgan buca ira a spass! — Ils treis poets menzionai han num: *Dionys Steger*, *Arnold Spescha* e *V. Huonder*.

Era la linguistica maunca buc! Las relaziuns centenarias denter il Grischun ed ils emigrai ell'America ein tochen sil di ded oz restadas vivas ed allertas. La viarva romontscha leu vi surmar ei bein mintgamai sestizzata cuagl ir dellas generaziuns. Mo ils ligioms humans e de parentella ein maina sluccai dil tut. Igl expert linguist e historiograf engarta en ses studis las pusseivladads de seregurdar en moda concentrada e reala dils emigrants, anfla senza breigia la torta magica per urentar e far renescher il viv flum dils contacts forsa ruts ed interruts per temps denter il tschep vegl dellas schlatteinas e denter la plonta che crescha e flurescha vinavon en tiaras lontanas. Prof. dr. *Augustin Maisсен* dat al lectur romontsch investa a questa problematica cun sia contribuziun: *L'AMERICANISAZIUN DILS NUMS DE SCHLATTEINA ROMONTSCHS E GRISCHUNS*.

Ina cuorta survesta dellas lavurs preparatorias en favur della scrutaziun e publicaziun della canzun populara romontscha vegn ad esser d'engrau al pievel romontsch. Ella para a nus schizun necessaria. Suenter la publicaziun dils dus volums della Consolaziun dell'olma devoziusa, emprema part d'ina seria de lavurs, s'emplunan las canzuns manuscrettas adina pli e pli. La

publicaziun d'ulteriuras parts della gronda ovra de rimnada e de scienza musicala ei segirada.

Cun grond plascher publichein nus era ina lavur folcloristica sur ils: *VEGLS USITS DE BASELGIA*, da *Sur Sep Fidel Cadalbert de Rueun*, morts anno 1957, relaschond en fuorma de referats e manuscrets differentas lavurs historicas, culturalas e d'otra tempra. Sur Cadalbert ei era sededicaus alla poesia, sedistinguius entras sias historias e historiettas romontschas bein concepidas.

Che la *suprastonza della Romania*, sco era quella della *Secziun studentica vegnan a plaid*, ei dueivel e de muntada principiala. Las informaziuns de lur parsuras deigien instruir il lectur e commember della Romania sur acziuns, progress e regress dil moviment romontsch.

Per igl *Ischi tschun conta*, digl onn 1964, ein gia pliras lavurs tschentadas e componidas, autras surdadas al redactur en manuscret u empermessas. Entginas contribuziuns de differenta tempra stadas preparadas per igl Ischi 1963, surpren, per munconza de spazi, l'ediziun 1964. — Igl Ischi drova buca vegnir presentaus e propagaus cun reclama vehementa. Gia dapi si'entschatta eis el s'introducius oreiframen el ravugl de nossa gronda famiglia romontscha sursilvana. El gauda la stema de fideivel amitg e cumpogn sin cruna de nossas stivas romontschas, dalunsch e damaneivel! —

Cuera, per *Numnasontga 1964*

Alfons Maissen